

Veljmiesklubin kirjapiiri 22.2.2024
Kirsi Vähäkangas

Sally Salminen: Katrina

Ilmestynyt 1936

Suomentanut Aukusti Simojoki 1936, Juha Hurme 2018

Kustannusosakeyhtiö Teos, ScandBook, Liettua 2023

Romaani on sujuvasti kirjoitettu, vetävä tarina. Sally Salminen kirjoitti romaaninsa ruotsiksi ollessaan vuoden piikkomassa New Yorkissa ja siitä tuli välittömästi suuri kansainvälinen menestys, ja se sai useita palkintoja. Ensimmäisen suomenkielisen käännöksen teki tuoreeltaan Aukusti Simojoki, ja se käännettiin kaikkiaan yli 20:lle kielelle. Kulttuuritoimitus.fi-sivuilla mainitaan, että kirja oli kolmesti ehdolla Nobelin kirjallisuuspalkinnon saajaksi. Katrinasta on tehty myös elokuva ja näytelmä. Luin Hurmeen käännöksen ja sain tilaisuuden vilkaista myös Simojoen käännöstä. Jotenkin Simojoen vanhahtava kieli sopii kirjaan.

Katrinan ja Myrskyluodon Maijan tarinoissa on yhtymäkohtia: saaristolaiden rankka elämä, lapsen menetys ja sitkeä yritys elää hyvää elämää karuissa olosuhteissa, sekä naisen vahvuus – ja rakkaus. Televisiosarja ja elokuva Myrskyluodon Maija perustuvat Anni Blomqvistin 1970-luvulla julkaistuun Myrskyluoto kirjasarjaan. Katrinaa lukiessa tuli mieleen, että Blomqvist oli varmaan lukenut Katrinan!

Katrina Pohjanmaalta, kaunis ja kyvykäs nuori nainen, joka olisi kotipaikkakunnallaan päässyt hyvin naimisiin, hairautuu suurisuiseen, ahvenanmaalaiseen merimieheen. Nopea avioliitto ilman häitä ja myötäjäisiä ei kuulosta uskottavalta. Toisaalta, sanotaan, että rakkaus on sokea ja tämä tapaus esitetään sellaisena. Olosuhteet joihin Katrina joutuu, ovat karut: matala ja huonokuntoinen harmaa tölli paljaalla kalliolla ja elämä suurtilallisten maan omistajien orjana, sekä vieraisiin vihamielisesti suhtautuva yhteisö. Rankalta tuntuu myös täydellinen ja lopullinen ero omasta perheestä ja suvusta. Katrina häpesi tyhmyyttään ja kohtaloaan, eikä halunnut missään nimessä sukunsa saavan tietää kohtaloaan.

Hyvistä oloista lähtöisin oleva Katrina ei antaudu mahtimiesten leikkikaluksi, vaan vuosien varrella taistelee itselleen aseman kunnioitettuna itsenäisenä naisena. Aviomies osoittautuu kaikissa suhteissa vätykseksi, mutta rakkautta liitossa on ja lapsia syntyy. Tytär kuolee pienenä ja pojat lähtevät yksi kerrallaan merille hyvin nuorena, kuten isänsäkin. Pojat ovat hyvin erilaisia ja niin ovat heidän kohtalonsakin. Vanhin pojista, hyvin määrätietoinen, vaatimaton Einar taistelee itsensä kapteeniksi, Erik, komea perheen riikinkukko katoaa merelle Svea-laivan myötä, ja Gustav ajautuu suhteeseen kehitysvammaisen piika Serafian kanssa. Polveileva sukutarina kerrotaan Katrinan näkökulmasta ja ulottuu Katrinan kuolinvuoteelle asti.